

BISTRCA

Jakob Dorn

Ko sem bil v osnovni šoli, sem imel fantazijo, da začnem kopati tunel skozi hrib za vikendom in pridem ven na drugi strani, nekje v Zasavju. Ta fantazija je sicer ostala ujeta v moji glavi, pozabljena pa nikoli ni bila.

Ferajnu sem se pridružil šele lani. Tekom jamarske šole je na tečajniško listo priletel mail od Marinkota, kjer je omenjal meni takrat še neznan izvir Bohinjske Bistrice, povezavo s planino Poljana, ajmerje polne šodra in prepah. Na koncu je vse skupaj povzel z: »Pojavite se na izviru Bistrice v nedeljo, tam je lepo, fino bo, koristni boste ...«

V tem mailu sem zagledal priložnost, da uresničim svoje sanje – kopanje peska, razbijanje skal, prodiranje v hrib in upanje na preboj. Tokrat sicer ne v Zasavje, ampak v jamski sistem, ki se skriva zadaj.

V začetku aprila smo se končno uskladjali in odpeljali proti Bohinjski Bistrici. Po nekaj kilometrih makadama smo nadaljevali peš, kjer sem ugotovil, da je Matevževih »15 minut hoje« bližje slabih 30 v mojem tempu. Pot je lepa, zadnjih sto metrov pa lažiš po večinoma suhi strugi, preraščeni z mahom, kjer tu in tam izpod kake skale prijetno piha.

Na koncu struge te dočaka spodmol, pod katerim bi morala biti jama – vsaj tako ti narekuje občutek. Pa je ni! Ko dežuje, pretok precej naraste – večina vode z južnega Bohinjskega hribovja priteče prav sem. Sistemi, ki se jih raziskuje na Poljani, se tudi počasi nagibajo v to smer. Zato se tam koplje – ker nekje zadaj nekaj je.

Še preden sem se preoblekel, so nekateri

že švignili v (takrat še) majhno luknjo v spodmolu. Prostora ni bilo veliko, tako da sem sedel pred vhodom in ven vlekel vedra polna kamenja, ki smo si jih podajali iz roke v roko. Med kopanjem sem imel precej časa za razmišljanje, pa je bila v glavi vseeno večinoma tišina. Vse skupaj je bilo precej meditativno in ciklično.

Vzameš vedro, se obrneš okrog, ga izprazniš, se obrneš okrog, podaš prazno vedro nazaj, spet vzameš polnega ... ad infinitum.

Vsake toliko smo se malo zamenjali, spremenili zaporedje delavcev v verigi. S tem kakšne velike spremembe nisi videl, mogoče le to, da si se namesto v levo obračal v desno. Če nisi imel sreče, si se naslonil na napačno skalo, ki je sprožila majhen plaz, s katerim je bilo vse skupaj za par veder manj napredka. Pa se nisi sekiral, bo že šlo ven.

Moje prve akcije je bilo hitro konec. Prijetno utrujeni in zadovoljni smo se počasi spravili ven in se odpravili proti avtu. Občutek je bil super. Večino življenja preživim za računalnikom, kjer napredek izgleda tako, da je ob koncu dneva projekt daljši za nekaj vrstic kode. Tu pa je bil napredek precej bolj očiten in oprijemljiv. Prestavili smo kup kamenja! In to vsaj nekaj metrov stran! Komaj sem čakal, da gremo spet.

In tako je šlo. Po kratkem premoru zaradi konca jamarske šole in raznih drugih obveznosti smo spet odšli kopat. In spet, in spet, in spet. Razmak med členi verige je bil čedalje večji, rov pa širši in daljši. Kmalu smo prišli do dela, kjer se nam je zdelo smiselno zaviti desno, saj

je izgledalo, da od tam prihaja prepah. Iz relativno strmega spusta v globino, dolgega dobrih šest metrov, smo prešli v vodoravno kopanje. Tu pa se je prvič pojavila logistična težava.

Število obiskovalcev akcij je precej nihal. Včasih smo bili trije, enkrat nas je bilo celo sedem ali še kakšen več. Vsak teden sem vsem, ki sem jih poznal, težil, ali bi slučajno prišli kopat. Verjetno me je kdo po več zaporednih tednih smsov z besedilom »Bistrca za vikend?« tudi blokiral, pa čeprav sem obljubljal hladno pivo in dobro družbo. Nekaj ljudi pa se je le nabralo.

Ko smo začeli s horizontalnim delom, smo hitro ugotovili, da je akcija s tremi udeleženci precej bolj naporna in manj učinkovita. Namesto podajanja iz roke v roko si vedro polno skal vlekel navzgor po ozkem rovu in upal, da se ti na poti do vrha ne izprazni ali pa skupaj s kamenjem zleti nazaj do dna. Kadrovsko stisko smo rešili s pomočjo mini industrijske revolucije, fantastičnega izuma – žičnice. Na dnu in pred vhodom smo zavrtali pritrđišči in ju povezali z neko staro vrvjo. Vedro je na dnu šlo na karabin, na katerega je bila pritrjena še ena vrv za vlečenje. Tako sta si lahko dva kopača podajala vedra na precejšnji razdalji, s tem pa smo potrebovali le tri udeležence za lepo delovanje.

Kmalu je sledila še druga mini industrijska revolucija – Matevž je iz majona in starega ležaja izdelal škripec. Kdo bi si mislil, da gre škripec po štriku precej lepše kot star karabin. Zatem se je dodal še en škripec pred vhodom, s pomočjo katerega je vlečenje ven postalo še lažje. Na eni od akcij smo izvlekli kar 141 veder materiala. Navkljub vsem tehnološkim napredkom pa je akcije vseeno definiralo predvsem razbijanje skal z macolami. Seveda pa je bilo poskrbljeno tudi za kulinariko in s tem za moralo kopačev. Kupili smo rešetko za žar, v študentskem domu sem si v sosednji kuhinji trajno izposodil ponev in kar naenkrat smo na vsaki akciji imeli še mini piknik. Težko opišem, kako dober občutek je, ko po parih urah razbijanja skal prideš ven na sonce, tam pa vidiš, da se Čekič že muči z ognjem, na rešetki pa se pečejo razne dobrote – od burgerjev, sira za žar (hvala Matija!), čevapčičev, zelenjave do vegi alternativ. Ko se odpravljaš ven, seveda spotoma zagrabiš še par piv in radlerjev, ki so se hladili v kaki razpoki na prepahu. Res tak luksuz, da sem razmišljal o tem, da bi povabil kakega Michelinovega presojevalca, da odloči, ali je to vredno treh ali samo dveh zvezdic.

Foto: Jakob Dorn

Ko se nahejš, imaš spet preveč energije, a še dobro, da si le par metrov od vhoda in lahko v parih sekundah spet koplješ, da jo porabiš.

Prepih je postopoma postajal čedalje večji, prav tako je naraščala ploščad skopanega kamenja pred vhodom. Žal mi je, da nimam slike z začetka, lahko pa povem, da je sedanja ploščad dovolj velika, da bi lahko na njej postavil kak jacuzzi (sredstva za to še iščemo).

Na koncu horizontalnega dela smo nalleteli na (oziroma izkopal) manjšo dvorano, natančneje »Dvorano širokočelne odkopne metode z rušenjem krovline«. Do imena je prišlo zato, ker se je na stropu ena od skal precej majala. Pod njo ni želel nihče, prav tako si je nihče ni želel potegniti ven. Zato smo zraven nje zarinili pajser, nanj navezali vrv in vse skupaj vlekli iz varnega položaja. Rezultat je bil uspešen. Skala na tleh, delavci varni, dvoranica pa malo večja. Na žalost pa to ni bila edina skala, ki se je majala. S tem se je pojavila precej večja težava – kovanje v podoru, kjer strop ni stabilen. Na naslednji akciji si skoraj nisem upal pogledati gor v upanju, da je tako po Schrödingerju strop hkrati tudi stabilen. Pomisleki glede varnosti so prevladali nad idejami o nadaljnjem kovanju na silo. Odločili smo se, da bo potrebna neke vrste podporna konstrukcija. Za njeno načrtovanje smo jamo tudi izmerili in ugotovili, da smo uradno skopali že 16,2 metra dolg rov!

Kako bo izgledala konstrukcija, še ne vemo. V idealu bi seveda zabetonirali vse stranice, na njih položili marmorne plošče, po tleh talno ogrevanje in tirnice za odvoz izkopanega materiala s pomočjo vlakca, na strop pa bi obesili lestene. A žal nas omejujejo zakoni, finance in mnenja drugih, da »marmor ni potreben«. Zato smo zaenkrat pristali na ideji, da bi uporabili stare gradbene odre in iz njih sestavili neko manjšo verzijo v tej dvorani – nekakšno kletko, na katero bi lahko namestili še deske za dodatno stabilnost. Varno bi bilo, a vseeno bi verjetno par akcij morali posvetiti zgolj postavljanju konstrukcije. Če bi vztrajali brez podpore in bi koga zasulo, bi verjetno še težje prepričal ljudi, da pridejo zraven kopat – zato brez tega res ne bo šlo.

Upam, da letos nekako rešimo to dilemo s podporo. Pred tem bomo pogledali še kakšno drugo perspektivno luknjo v neposredni bližini, če je mogoče kje drugje kaj bolj perspektivnega.

Kakorkoli pa upam, da se kmalu na Bistrici spet vidimo, razbijemo in prestavimo kak kup skal ter spijemo kakšno hladno pivo. Vabljeni, tam je lepo, fino bo, koristni boste. :) ■

Foto: Jakob Dorn

